WIKIPEDIA

Raphus cucullatus

El **dodo** o **dronte** (***Raphus cucullatus***) ye una especie estinguida d'ave columbiforme de la subfamilia Raphinae. Yera un ave non voladora endémica de les islles Mauriciu,[2] asitiaes nel océanu Índicu (a 900 km de la islla de Madagascar). El dodo, según otres aves del océanu Índicu, ente elles el solitariu de Rodrigues (de la islla Rodrigues), taba rellacionáu coles palombos que dexaren de volar pa volvese terrestres.[3]

La estinción del dodo, a finales del sieglu XVII,[1][4] convertir nel arquetipu d'especie estinguida por causa de seres humanos.[5]

Conteníu

Descripción
Descubrimientu y estinción
Restos ya investigaciones recién
Etimoloxía
Taxonomía y sistemática
Alimentación
El dodo y la cultura
Referencies
Enllaces esternos

Descripción

Pola so temprana estinción, ye difícil tener una descripción precisa del dodo. Les qu'hai básense per un sitiu nes descripciones y dibuxos antiguos, y per otru llau nes cadarmes y restos atopaos,[6] unu de los cualos caltiense güei na so posible postura natural.[7] Como adautación a la vida na islla, los dodos perdieron la capacidá de vuelu, y collo sufrieron tamién una fuerte regresión na musculatura y de los sos lligamentos nel esternón, amás d'un tresformamientu nel plumaxe, que se volvió filamentoso; la cola encurtióse extraordinariamente y quedó provista de solo unes poques plumes narquiáu y afitar sele.

Dodo

Rangu temporal: Holocenu

Prec Ca O S D C P T J K PgN

Estáu de caltenimientu

EX

Estintu dende c. 1662 [1]

Clasificación científica

Reinu:	Animalia
Filu:	Chordata
Clas:	Aves
Orde:	Columbiformes
Familia:	Columbidae
Subfamilia:	Raphinae
Xéneru:	***Raphus*** Brisson, 1760
Especie:	***R. cucullatus*** (Linnaeus, 1758)

Distribución

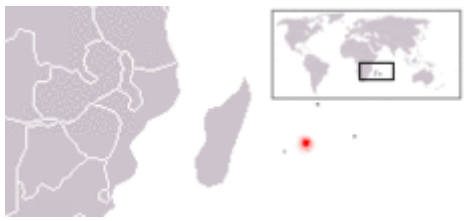

Partiendo d'esto, puede dicise qu'el dodo yera una ave d'aprosimao un metro d'altor, de plumaxe abuxáu y con un pesu, que d'alcuerdu a analises realizaos en 2012, rondaba los 10 kg; sicasí otres publicaciones envaloren un rangu d'ente 9.5 y 17.5 kg.[8]

El so picu yera bien llargu (23 cm) y con una punta en forma de gaxarte que probablemente-y dexaba romper les corteces de los cocos. Les sos pates yeren marielles y robustes, con unes cuantes plumes rizaes nel so parte de tras. Tenía unes nales bien pequeñes, que xuníes al so gran pesu y un esternón insuficiente pa soportalo faíen-y incapaz de volar.

La imaxe tradicional del dodo ye la d'una ave gordo y cabileño, d'ende que se-y punxera como primer nome científicu *Didus ineptus*, pero esta visión foi puesta en dulda en tiempos recién. Anguaño, la opinión xeneral de la comunidá científica ye que los vieyos dibuxos del dodo retrataben a exemplares cautivos que fueren sobrealimentados.[9] Les cróniques de la dómina falen del so gran mambís, lo que de xuru en cautividá y con comida disponible causara'l so sobrepesu.

Mauriciu tien una estación seca y otra húmeda bien oldeaes, colo que probablemente a la fin de la estación húmeda, el dodo, atropara una bona cantidá de reserves de grasa, que lu sirviríen pa la temporada seca, cuando la comida fora escasa. Estos animales añeraben nel suelu.

Antigua distribución (en colloráu)

Sinonimia

- *Struthio cucullatus* Linnaeus, 1758
- *Didus ineptus* Linnaeus, 1766

[editar datos en Wikidata]

Dronte o dodo (sieglu XVII).

Descubrimientu y estinción

El ser humanu llegó al so hábitat nel sieglu XVI. Les primeres noticies que se tuvieron n'Europa de l'ave paecen datar de 1574; en 1581 un conquistador español llevó un exemplar a Europa. Los descubridores portugueses llamaronlu «dodo» («estúpidu» na fala coloquial portuguesa) a l'ave pola so torpeza y la facilidá con que podía ser cazada (el dodo evolucionó ensin nengún contautu con seres humanos, polo que nun los vía como una amenaza). Tamién se-y llamó dronte, una denominación daqué más científica.

La llegada del home acarretó l'espardimientu de nueves especies na islla, incluyendo gochos, macacos cangrejeros, perros, gatos y aguarones, l'apaición de nueves enfermedaes y la mesma destrucción de los montes, de los cualos dependía en gran midida la subsistencia del dodo. Envalórase que'l saquéu de los sos niales per parte de les nueves especies tuvo un efeutu más devastador qu'el de la caza. De resultes produciónse la completa estinción d'esta ave un sieglu dempués de la llegada de seres humanos a la islla.

Sir Thomas Herbert, el introductor de la pallabra «dodo», dedicó al animal en 1627 un dramáticu epitafiu:

> Tienen un semblante murniu, como si fueren sensibles a la inxusticia de la naturaleza al modelar un cuerpu tan macizu destináu a ser dirixíu por nales complementaries verdaderamente incapaces de llevantalo del suelu.

El postreru exemplar foi vistu per últimu vegada en 1662,[10] anque esiste un avistamiento per parte d'un esclavu cimarrón en 1674, y envalórase que debió d'esistir hasta 1690.[11]

Restos ya investigaciones recién

Dibuxo d'un dodo de 1626, por Roelant Savery.

N'ochobre de 2005, una zona del Mare aux Songes (el xacimientu más importante de restos de dodo) foi escaváu por un equipu internacional d'investigadores. Atopáronse munchos restos, incluyendo güesus d'aves de distintes edaes,[6] y bona parte del cadarma d'un únicu individuu.[7] Antes d'esto disponíase de bien pocos restos de dodos, y la mayor parte de lo que se tenía yeren güesos aisllaos, ensin tener el conxuntu de la cadarma d'un únicu dodo, siendo les cadarmes esistentes montaxes a partir de güesos de diversa procedencia.

Un güevu de dodo esponse nel muséu d'East London en Sudáfrica. Unu de los restos que se caltuvieron más intactos y los únicos que caltuvieron daqué de texíu blando son los que s'esponen nel Muséu d'Historia Natural de la Universidá d'Oxford; consistentes na cabeza y les pates d'un mesmu individuu. Los restos del postreru exemplar disecáu de dodo conocíu caltener nel Muséu Ashmolean, pero escontra 1755 el conservador del muséu, dau l'estáu de deterioru, refugar.

En xunu de 2007, unos aventureros esquizando una cueva nes Mauriciu atoparon el, hasta'l momentu, más completu y meyor calteníu cadarma de dodo.[12]

Etimoloxía

Cadarma d'un dodo nel Muséu d'Hestoria Natural de Londres.

Dibuxos de dodos, fechos nel diariu de viaxe del barcu "Gelderland" de la Compañía Holandesa de les Indies Orientales (1601–1603).

La etimoloxía de la pallabra "dodo" nun ta clara. Sicasí, esiste consensu alrodiu de que'l términu probablemente sía peyorativu.

Delles teoríes lo adscriben a la pallabra neerlandesa *dodoor* que significa folgazán. Otres rellacionar cola pallabra, tamién neerlandesa, *dodaers* que ye como se llama al zampullín común nos Países Baxos. Esta conexón puede tar basada nes plumes similares na so parte trasera o no desgarbado de dambos animales.[2]

Sicasí, sábese qu'el neerlandeses tamién llamaron al dodo como *walghvogel* ("ave repugnante" o "pavu cheirientu") en referencia al so sabor. Esti últimu nome foi usáu per primer vegada nel diariu del vicealmirante Wybrand van Warwijck que visitó les islles Mauriciu en 1598.

Dodo o *dodaerse* recoyer nel diariu del capitán Willem van Westsanen cuatro años más tarde,[13] pero nun ta claru si foi él, el primeru n'usar esti nome porque primero qu'el neerlandeses, los portugueses tuvieron na islla en 1507, anque nun crearon asentamientos permanentes. Por eso considérase la posibilidá de que "dodo" provenga de la espresión portuguesa *doudo* o *doido* que significa "estúpidu".[14]

Otra posibilidá que quepe ye que *dodo* sía un aproximamientu al propiu reclamu de l'ave, que taba formáu por dos sílabes iguales: "doo-doo".[2]

Taxonomía y sistemática

Foi nomáu nun primer momentu *Didus ineptus* por Carlos Linneo. En 1606 Cornelis Matelief de Jonge realizó un importante llabor de descripción del dodo, y d'otros animales y plantes de la islla.[15]

Piénsase que evolutivamente surdió de palombos que migraben ente África y el sudeste asiáticu, por esto tratábase d'una peculiar ave «áptera», una y bones l'ausencia de depredadores fixo que nun desenvolviera'l sistema muscular pal vuelu. Yera un pariente cercanu del solitariu de Rodríguez, otra ave de les Mauriciu que tamién s'escastó apenes un sieglu dempués. Créese que la palombu de Nicobar ye'l pariente más cercanu inda vivu.

Alimentación

Según una hipótesis de Stanley Temple, el tambalacoque, tamién conocíu como "árbol dodo", yera parte de l'alimentación de los dodos, y que solo en pasando pol tracto dixestivu d'unu d'ellos, les sos granes podíen granar, y que'l tambalacoque taba cercanu a la estinción, dada la desapaición del dodo. Pa demostrar la so tesis, alimentó a encomalo a pavos xabaces con 17 frutos de tambalacoque, de los que trés granaron. La so teoría tenía ciertos puntos escuros, como'l que nun se comprobó como funcionaba la guañada d'otres frutes en siendo comíes por pavos, colo que l'efeutu demostráu nun quedó del tou claru. Amás, Temple, nun tomó en cuenta los informes sobre la guañada de les granes de tamabalacoque de la guañada d'otres frutes d'A. W. Hill en 1941 y de H. C. King en 1946, quien afayaron que les granes granaben ensin necesidá d'escomiu previu, anque bien raramente.[16][17][18][19]

El dodo y la cultura

La historia del so descubrimientu y estinción, el so estrañu aspeutu y l'idea de que yera un páxaru tontu, convirtieron al dodo nun referente cultural importante y al que se fai mención dende diversos campos. L'escudu de Mauriciu incorpora un dodo rampante.[20]

Ilustración d'Alicia nel País de les Maravíes con un dodo, 1869.

El dodo fixo numberoses apaiciones en diverses obres lliteraries, anque quiciabes la más conocida sía en *Alicia nel País de les Maravíes*, de Lewis Carroll. Apaez nel capítulu 3 de dichu llibru, onde'l dodo entama una absurda carrera circular, na que decide que toos ganaron y por tanto, toos tienen de recibir un premiu.[21]

L'escudu de Mauriciu incorpora un dodo na so parte esquierda.

El dodo ye mentáu na obra filosófica *Sobre la Voluntá na Naturaleza* de Schopenhauer, onde se refier a l'ave como "*Didus ineptus*", señalando que la so estinción deber a la incapacidá de la so voluntá (esencia) pa desenvolver dalguna forma natural de proteición, puntualizando qu'ante la falta d'un cuerpu apropiáu, l'ave debió de desenvolver una intelixencia de nivel abondu como pa sobrevivir, como asocede con el royedores.[22]

Nes noveles de la detective lliteraria Thursday Next, de Jasper Fforde, los dodos clonaos son una mascota habitual, por casu *El casu Jane Eyre*.

Nel llibru *Fantastic Beasts and Where to Find Them* de J. K. Rowling, apaez ente'l llistáu d'animales míticos y dizse qu'el so verdaderu nome ye «diricawl» y que tien l'habilidá de sumir nun españíu de plumes y remanecer en cualesquier otru puntu, lo que fai que creamos que ta estinguíu cuando nun ye asina.

En 1938, creóse un looney tune surreal y allocáu llamáu Yoyo Dodo que protagonizó Porky in Wackyland y dende entós ye conocíu como un personaxe de dibuxos esitosu. Tamién apaecieron dodos en televisión, cómics y en películes como ye'l casu de la película de dibuxos animaos *La era de xelu*, onde los personaxes principales enfrentar por una sandía a una menada d'insensatos dodos.

El dodo ye'l símbolu del Zoo de Xerséi, n'Inglaterra, especializáu nel caltenimientu, reproducción y reintroducción d'especies en peligru d'estinción.

Referencies

1. BirdLife International. «*Raphus cucullatus* (http://api.iucnredlist.org/go/raphus-cucullatus)» (inglés). *Llista Roxa d'especies amenazaes de la UICN 2013.1*.
2. Quammen, David (1996): *The Song of the Dodo: Island Biogeography in an Age of Extinction*. Touchstone, Nueva York. ISBN 0-684-82712-3
3. T. Jeffery Parker, William A. Haswell, A. J. Marshall, Jacinto Nadal Puigdefábregas. Zooloxía: Cordaos (https://books.google.es/books?id=ly-OEodqzacC) (n'español). Publicáu por Reverté, 1987; páx.564. ISBN 84-291-1839-X
4. Enrique Beltrán. *Enfoque ecolóxicu y económicu de la Fauna Montesa (https://books.google.es/books?id=w8ZgAAAAMAAJ&pgis=1)*. Publicáu pol Institutu Mexicanu de Recursos Naturales Anovables, 1974
5. Arturo Valledor de Lozoya. [La especie suicida: El peligrosu aldu de la humanidá] Publicáu por Ediciones Díaz de Santos, 2000; páx.101. ISBN 84-7978-425-3
6. «Scientists find 'mass dodo grave' (http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/4556928.stm)». BBC News (24 d'avientu de 2005). Consultáu'l 22 d'ochobre de 2008.
7. «Dodo skeleton find in Mauritius (http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/5113372.stm)». BBC News (24 de xunu de 2006). Consultáu'l 22 d'ochobre de 2008.
8. Science. How Much Did the Dodo Really Weigh? (http://news.sciencemag.org/sciencenow/2011/04/how-much-did-the-dodo-really-wei.html?ref=hp)
9. Kitchener, A. On the external appearance of the dodo, *Raphus cucullatus*. Archives of Natural History, 20, 1993.
10. Plantía:Clements v2015
11. Allister Macmillan (2000). *Mauritius Illustrated: Historical and Descriptive, Commercial and Industrial Facts, Figures, & Resources (https://books.google.es/books?id=_EusZwEdxpAC&pg=PA83&lpg=PA83&dq=bird+dodo+brought+england+king&source=bl&ots=OJXuzQ-zG2&sig=Jp-IKqvzfjQxorShnPKU5ejSsLA&hl=ca&sa=X&ei=fwt-UIHUEpSQhQe2yYDgDQ&vei=0CGYQ6AEwCQ#v=onepage&q=bird%20dodo%20brought%20england%20king&f=false)*. Asian Educational Services, 83–. ISBN 978-81-206-1508-3. Consultáu'l 17 d'ochobre de 2012.
12. «Dodo Skeleton Found on Island, May Yield Extinct Bird's DNA (http://news.nationalgeographic.com/news/2007/07/070703-dodo.html)». National Geographic (3 de xunetu de 2007). Consultáu'l 22 d'ochobre de 2008.
13. Staub, France (1996): Dodo and solitaires, myths and reality. *Proceedings of the Royal Society of Arts & Sciences of Mauritius* **6**: 89-122 Testu íntegru (http://www.potomitan.info/dodo/c32.php)
14. «Dodo skeleton find in Mauritius (http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/5113372.stm)». BBC News (24 de xunu de 2006). Consultáu'l 22 d'ochobre de 2008.
15. «-y Musée Du Dodo - Dodo And Solitaires, Myths And Reality (http://www.potomitan.info/dodo/c32.php)». Consultáu'l 2009.
16. **Temple**, Stanley A. (1977): Plant-animal mutualism: coevolution with Dodo leads to near extinction of plant. *Science* **197**(4306): 885-886. Resume (http://links.jstor.org/sici?sici=0036-8075%2819770826%293%3A197%3A4306%3C885%3APMCWDL%3Y2.0.CO%3B2-0)

17. **Hill**, A. W. (1941): The genus *Calvaria*, with an account of the stony endocarp and germination of the seed, and description of the new species. *Annals of Botany* **5**(4): 587-606. Testu íntegru PDF (http://aob.oxfordjournals.org/cgi/reprint/5/4/587) (rique cuenta d'usuariu)
18. **King**, H. C. (1946). *Interim Report on Indigenous Species in Mauritius*. Government Printer, Port Louis, Mauritius.
19. **Witmer**, M. C. & **Cheke**, A. S. (1991): The dodo and the tambalacoque tree: an obligate mutualism reconsidered. *Oikos* **61**(1): 133-137. Resume (http://cat.inist.fr/?aModele=afficheN&cpsidt=5082004)
20. Jonathan Fryer (14 de setiembre de 2002). «Bringing the dodo back to life (http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/from_our_own_correspondent/2255991.stm)». BBC News. Consultáu'l 22 d'ochobre de 2008.
21. Carrol, Lewis. *Alicia nel País de les Maravíes*.
22. Schopenhauer, Arthur. *Sobre la Voluntá na Naturaleza*.

Enllaces esternos

- Wikimedia Commons tien conteníu multimedia tocante a **Raphus cucullatus**.
- Recently Extinct Animals:Dodo (https://web.archive.org/web/20070514014631/http://www.petermaas.nl/extinct/speciesinfo/dodobird.htm)
- Rellatu del so descubrimientu (https://web.archive.org/web/20070627223204/http://www.ekraft.com.ar/Dossier4.htm)
- [1] (https://www.rtve.es/alacarta/audios/radio/aventura-vida-traxedia-del-dodo/754548/)

Wikispecies tien un artículu sobre **Raphus cucullatus**.

Sacáu de «https://ast.wikipedia.org/w/index.php?title=Raphus_cucullatus&oldid=2970146»

La última edición d'esta páxina foi el 11 may 2020, a les 09:03.

El testu ta disponible baxo la Llicencia Creative Commons Reconocimientu/CompartirIgual 3.0; puen aplicase otres cláusules más. Llei les condiciones d'usu pa más detalles.